

УДК 378.147.811

[https://doi.org/10.33296/2707-0255-11\(21\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-11(21)-07)

ГОРБАТЮК РОМАН

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри машинознавства і
транспорту,

Тернопільський національний
педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-1497-1866>

БІЛАН НАТАЛІЯ

старший викладач кафедри

гуманітарних дисциплін,

Відокремлений підрозділ

Національного університету

біоресурсів і природокористування

України «Бережанський агротехнічний
інститут»,

м. Бережани, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-9996-8593>

**ДЕФІНІТИВНО-СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ЕНЕРГЕТИКІВ**

Анотація. У статті розглянуто зміст та структуру іншомовної компетентності як невід'ємного складника професійної майстерності сучасних фахівців енергетичної галузі.

Проведено аналіз наукових праць, який свідчить, що серед дослідників не існує однозначного тлумачення сутності поняття «іншомовна компетентність», що зумовлено особливостями майбутньої професії здобувачів вищої освіти та можливостями використання іноземної мови у вирішенні фахових завдань. Подано авторську дефініцію іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків та охарактеризовано її структуру.

Виокремлено особистісний, комунікативний та професійний компоненти іншомовної компетентності здобувачів енергетичної спеціальності. Визначено, що особистісно-професійні якості, індивідуальні особливості, комунікативні здібності, навчальні та професійні мотиви здобувачів вищої освіти є складовими особистісного компонента. Встановлено, що основу для комунікативного компонента закладають лінгвістична, мовленнєва, соціокультурна, прагматична компетенції. Обґрунтовано, що професійний

компонент формують фахова, проєктувальна та інформаційна компетенції. Проаналізовано кожен із виділених компетенцій.

На основі педагогічного експерименту, визначено рівні сформованості структурних компонентів іншомовної компетентності здобувачів спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»: комунікативний компонент – високий рівень, особистісний компонент – середній рівень, професійний компонент – низький рівень. Експериментальна робота ґрунтувалася на проєктній та інтерактивних технологіях навчання. В якості навчального матеріалу використовувалися проєктні завдання, інтерактивний курс «Nicos Weg».

За результатами дослідження встановлено, що іншомовна компетентність майбутніх інженерів-енергетиків є інтегральною ознакою особистості, а сформованість її структурних компонентів залежить від мотиваційної сфери, практичних умінь та навичок інтегрувати іншомовні та фахові знання у комунікативних ситуаціях професійного характеру.

Дефінітивно-структурну характеристику іншомовної компетентності здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» здійснено з урахуванням особливостей фахової підготовки та специфіки професійної діяльності майбутніх інженерів-енергетиків.

Ключові слова: іншомовна компетентність, майбутні інженери-енергетики, іноземна мова, здобувач вищої освіти, компетенція.

Вступ. У світлі Болонського процесу, що вніс інтеграційні та мультилінгвальні корективи в сучасну технічну освіту, специфіка професійної підготовки майбутніх інженерів-енергетиків набула нової спрямованості, а її кінцевий результат визначається не лише високим показником володіння фаховими знаннями, але й рівнем сформованості іншомовної компетентності випускників, яка займає другу позицію у переліку ключових компетентностей після професійної. У зв'язку з цим, підвищується увага до вивчення іноземної мови, розвитку мовленнєвих умінь і навичок студентів-енергетиків, набуття здатності застосовувати іншомовні знання у вирішенні професійних завдань інженерного характеру. Проблема опанування метамови спеціальності здобувачами вищої освіти на репродуктивному, конструктивному та творчому рівнях набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вченими здійснено ряд досліджень, які висвітлюють сутність, зміст та компонентний склад іншомовної

компетентності майбутніх фахівців різних спеціальностей, зокрема економістів (О. Загородна, Г. Копил, А. Котловський, О. Тинкалюк), фінансистів (О. Клименко, І. Шостак), маркетологів (І. Ромащенко, І. Чорна), менеджерів туризму (М. Галицька, І. Кодлюк, І. Кухта), медиків (О. Іскандорова, Г. Архипова, Л. Русалкіна), судноводіїв (С. Барсук, В. Смелікова), моряків (О. Тирон), філологів (Н. Сорокіна, О. Шумська), журналістів (Л. Нагорнюк), юристів (Д. Демченко, О. Нітенко), інженерів автодорожньої галузі (Т. Герасимчук), інженерів-технологів (А. Літвінчук, Г. Чередніченко), інженерів-програмістів (В. Колісник) та ін. Однак, не обґрунтованою залишається дефінітивна та структурна характеристика іншомовної компетентності майбутніх спеціалістів енергетичної галузі, що зумовило вибір теми наукового дослідження.

Мета статті полягає у розкритті сутності поняття «іншомовна компетентність майбутніх інженерів-енергетиків», визначенні компонентів та рівнів їх сформованості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Іншомовна компетентність – це складне, багатоаспектне, структурне утворення, що формується під впливом педагогічних умов, завдяки впровадженню низки інноваційних технологій, ефективних методів навчання в освітній процес і залежить від індивідуального потенціалу, мотиваційної сфери здобувачів вищої освіти.

Аналіз літературних джерел за темою дослідження засвідчує, що досі не існує загальноприйнятого трактування поняття «іншомовна компетентність». В наукових працях цей термін синтезується з прикметниками «професійна», «комунікативна». Вважаємо, що іншомовна компетентність є тотожною іншомовній комунікативній, іншомовній професійній та іншомовній професійній комунікативній компетентності, оскільки їх формування здійснюється у процесі фахової підготовки студентів, що супроводжується вивченням дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Ділова

іноземна мова», зміст яких зорієнтований на специфіку спеціальності, а відтворення іншомовного навчального матеріалу здійснюється у формі комунікації. Висунуту нами гіпотезу про ідентичність понять «іншомовна компетентність», «іншомовна комунікативна компетентність», «іншомовна професійна компетентність», «іншомовна професійна комунікативна компетентність» підтвердимо дефініціями науковців А. Петрової, Н. Копилової, Т. Герасимчук, А. Андрієнко, які пропонують наступні визначення:

- «іншомовна компетентність – це своєрідний вияв комплексного особистісного ресурсу, яким забезпечується можливість оптимальної повноцінної взаємодії в процесі професійного спілкування з іноземними партнерами, який сприяє самоосвіті та саморозвитку особистості майбутніх фахівців» [6, с. 16];

- «іншомовна комунікативна компетентність – це творча взаємодія майбутніх фахівців з іншомовною культурою, оволодіння іншомовними компетенціями як базовими навичками та вміннями, які забезпечують формування мотивів самовдосконалення в сферах іншомовного спілкування та особистісно-професійного росту» [5, с. 21];

- «іншомовна професійна компетентність – це професійно-комунікативні вміння особистості спілкуватися в типових умовах професійної діяльності, володіння потенціалом фахового дискурсу засобами іноземної мови за допомогою інформаційних технологій» [2, с. 27];

- «іншомовна професійна комунікативна компетентність – це здатність майбутнього випускника технічного ЗВО діяти в режимі вторинної мовної особистості в професійно спрямованій ситуації спілкування з фахівцями інших країн, готовність до здійснення міжкультурної професійної взаємодії в полікультурному просторі в умовах міжнародної мобільності та інтеграції» [1, с. 96].

Зіставивши наведені вище дефініції, можна констатувати, що спільним для перелічених понять є іншомовна комунікація, якій притаманні елементи професійної спрямованості. Беручи за основу позиції науковців А. Петрової, Н. Копилової, Т. Герасимчук, А. Андрієнко під поняттям «іншомовна компетентність майбутніх інженерів-енергетиків» розуміємо інтегральну ознаку особистості, яка характеризується комплексом іншомовних знань, комунікативних умінь і навичок, рівень сформованості яких визначається здатністю вирішувати освітні та професійні, зокрема: виробничо-технологічні, проєктно-конструкторські, організаційно-управлінські, науково-дослідні завдання засобами іноземної мови в рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої діяльності [4, с. 274].

Змістова варіативність поняття «іншомовна компетентність» зумовлює різновидність структури та її основних складових. На думку А. Андрієнко, лінгвістична, дискурсивна, стратегічна, соціокультурна, соціальна, лінгвопрофесіональна, соціально-інформаційна, соціально-політична, індивідуальна компетенції є складовими іншомовної компетентності [1]. Дослідниця І. Ставицька виокремлює три компоненти іншомовної компетентності – лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний, надаючи пріоритетності лінгвістичному, що характеризується лексичними, граматичними, семантичними, фонологічними, орфоепічними та орфографічними ознаками [7].

Іншомовну компетентність майбутніх інженерів-енергетиків розглядаємо з наступних позицій:

- професійної підготовки студентів у технічних ЗВО, невід'ємною частиною якої є вивчення іноземної мови;
- специфіки професійної діяльності фахівців енергетичної галузі, що передбачає експлуатацію закордонного електротехнічного та електромеханічного обладнання в енергетичному комплексі тощо;

- перспективи виконання інженерних обов'язків та підвищення кваліфікації в іншомовно-професійному середовищі.

Відповідно, у структурі іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків виокремлюємо компоненти, які ґрунтуються на зазначених вище позиціях. До уваги взято також особистісні інтереси студентів-енергетиків у вивченні іноземної мови, професійні мотиви майбутніх фахівців до компетентного володіння метамовою спеціальності, можливості використання іншомовних знань у комунікативній та інженерній діяльності. Структуру іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків наочно представлено на рис. 1.

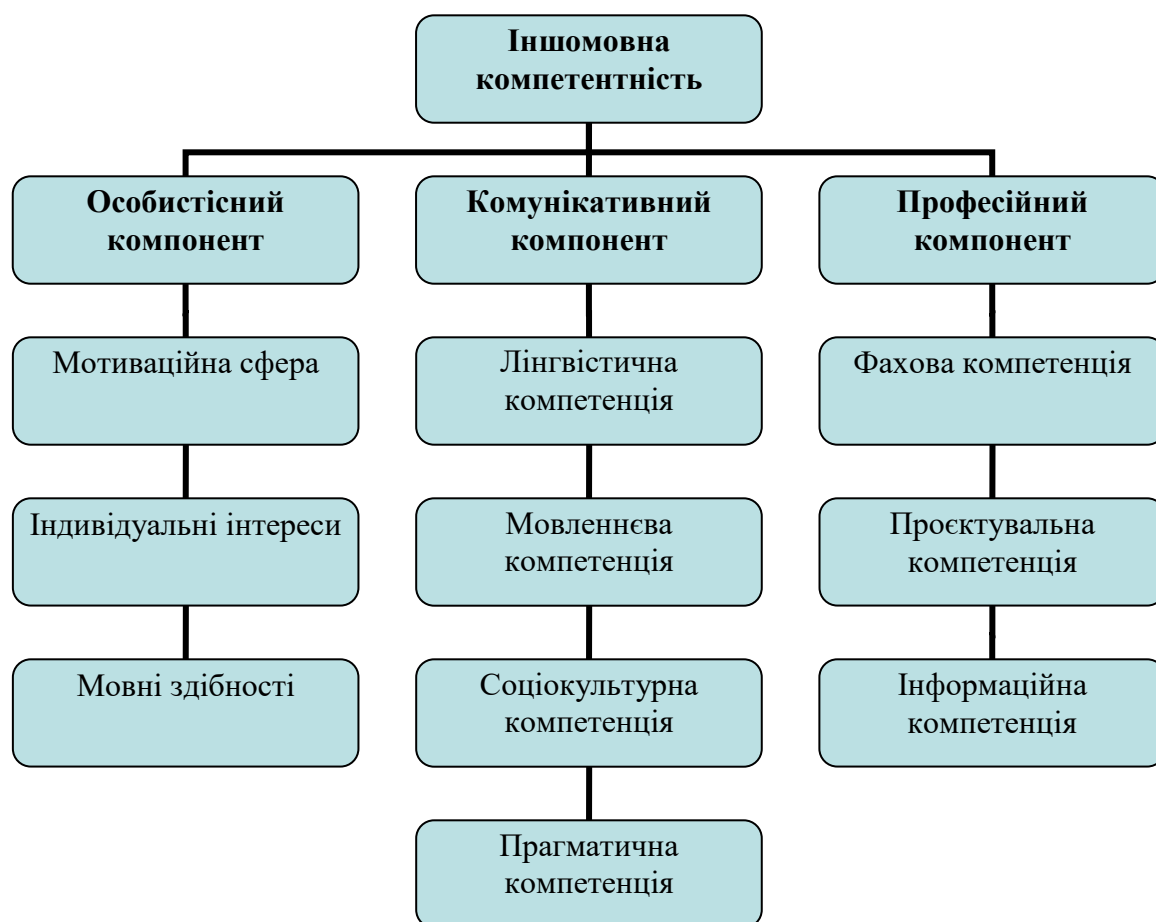

Рис. 1. Структура іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків

Охарактеризуємо зображені на рис. 1 структурні компоненти іншомовної компетентності та їх складові. Персональні та професійні якості, мотиваційна сфера, внутрішній потенціал, індивідуальні здібності здобувачів вищої освіти формують особистісний компонент, який проявляється в активній, ініціативній навчально-пізнавальній діяльності студентів під час виконання комплексу завдань іноземною мовою, а саме:

- репродуктивних (лексико-граматичні вправи, тести, рольова гра);
- країнознавчих (вікторини, конкурси, есе, мультимедійні презентації);
- професійно-орієнтованих (тематичні проєкти, доповіді, інтерактивні вправи, ділова гра).

Мовленнєві вміння, практичні навички здійснювати комунікацію іноземною мовою на довільну тематику в непередбачуваних і нестандартних ситуаціях формують комунікативний компонент іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків, фундаментальну основу для якого закладає низка компетенцій, а саме:

- лінгвістична (сукупність знань про систему іноземної мови, фонетичний склад, лексичні одиниці загальноживаного та професійного характеру, граматичні конструкції);

- мовленнєва (здатність практично оперувати іншомовними навичками та вміннями в аудіюванні, читанні, монологічному та діалогічному мовленні, письмі, незалежно від тематики, змісту, проблематики комунікативних ситуацій, засобів та способів їх вирішення, що здійснюється заздалегідь підготовлено чи спонтанно у довільній формі);

- соціокультурна (сукупність знань країнознавчого характеру, які розширюють світогляд здобувачів вищої освіти про особливості європейських держав, сприяють віртуальному зануренню в їх історичну та культурну спадщину, сфери суспільного життя іноземців, науково-технічні досягнення, національний менталітет, мовленнєвий етикет носіїв мови, яку вивчають);

- прагматична (уміння здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність для вирішення особистих та професійних потреб з дотриманням норм іноземної мови, стилю спілкування, граматичних та фонетичних правил).

Вивчення іноземної мови має професійно-орієнтований характер, а іншомовний навчальний матеріал інтегрує інформацію фахових дисциплін. У зв'язку з цим, у структурі іншомовної компетентності доцільно виділити професійний компонент, невід'ємними та взаємодоповнюючими складовими якого є три компетенції:

- фахова (комплекс теоретичних знань дисциплін циклу професійної підготовки, практичні уміння і навички відтворювати та трансформувати їх засобами іноземної мови в змодельованих ситуаціях інженерного характеру);

- проєктувальна (здатність творчо та нестандартно використовувати знання іноземної мови для організації і здійснення теоретико-експериментальної, науково-винахідницької, проєктно-конструкторської діяльності, представлення кінцевого результату яких суттєво залежить від іншомовних засобів, зокрема: закордонні публікації; участь у міжнародних конференціях, енергетичних форумах, технічних виставках; співпраця з іноземними фахівцями, інвесторами, колегами щодо створення спільних проєктів у галузі відновлювальної енергетики, сучасних електроустановок, енергозберігаючих технологій тощо);

- інформаційна (уміння читати, розуміти фахову літературу закордонного видавництва, працювати з іншомовними сайтами, електронними базами, розширювати особистісно-професійний діапазон енциклопедичними та довідниковими засобами, вільно орієнтуватися в іншомовному інформаційному просторі, знаходити необхідні та корисні матеріали для саморозвитку, самовдосконалення).

Обґрунтовані вище компоненти є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими, чітко відображають структуру, розкривають зміст іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків.

Прослідкуємо за розвитком особистісного, комунікативного, професійного компонентів іншомовної компетентності магістрантів та визначимо рівні їх сформованості на основі педагогічного експерименту, проведеного на базі ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут» серед здобувачів спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка». Засобами реалізації означених процесів вибрано проєктну та інтерактивні технології навчання. В якості навчального матеріалу використовували проєктні завдання, інтерактивний курс «Nicos Weg», який подається у формі серіалу, структурованого за рівнями володіння німецькою мовою А1, А2, В1, та є доступним для перегляду за посиланням <https://learngerman.dw.com/ru/overview>.

Експериментальна робота охоплювала три етапи:

1) організаційно-підготовчий, спрямований на діагностування рівня знань німецької мови серед магістрантів шляхом електронного тестування (<https://learngerman.dw.com/ru/placementDashboard>), за результатами якого встановлено, що 92 % здобувачів освіти володіють німецькою мовою на рівні В1, 8 % – на рівні А2;

2) виконавчий, характеризується низкою взаємопов'язаних процесів, зокрема: перегляд фільму «Nicos Weg» за рівнем володіння німецькою мовою В 1 (<https://learngerman.dw.com/ru/overview>); розв'язання інтерактивних вправ (<https://learngerman.dw.com/en/nicos-weg/c-36519718>) для закріплення та узагальнення здобутих знань; створення міні-проєкту «Відгук на фільм» та групового проєкту «Професійний шлях інженерів-енергетиків в німецькомовних країнах»;

3) підсумковий – представлення та оцінювання результатів проєктної роботи, аналіз сформованих умінь та навичок.

На основі даних емпіричного дослідження, яке ґрунтувалося на спостереженні за виконанням інтерактивно-проєктних завдань та анкетуванні, виокремили низку навчально-пізнавальних процесів, під дією яких формуються компоненти іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків. На рисунках нижче наочно представлено їх якісний показник у процентному відношенні.

Рис. 2. Домінуючі процеси в іншомовній підготовці та їх вплив на формування особистісного компонента

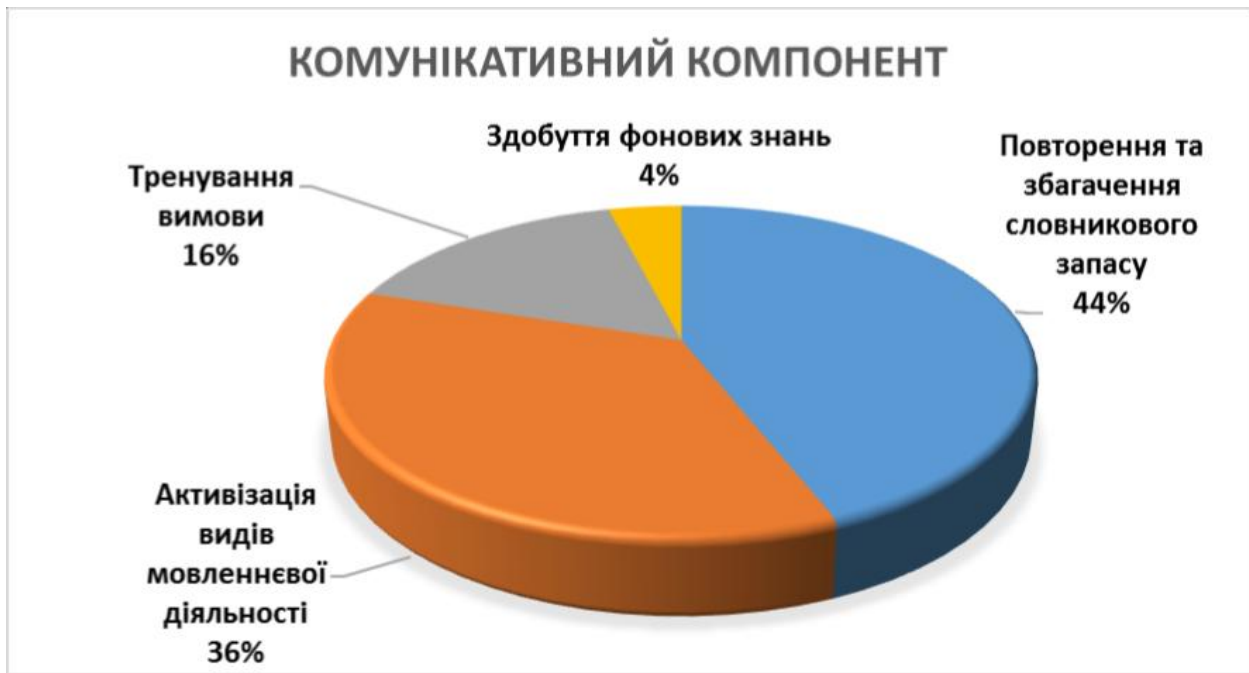

Рис. 3. Домінуючі процеси в іншомовній підготовці та їх вплив на формування комунікативного компонента

Рис. 4. Домінуючі процеси в іншомовній підготовці та їх вплив на формування професійного компонента

За результатами педагогічного експерименту встановили, що інтерактивно-проектні завдання є ефективними для розвитку структурних компонентів іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти та їх складових. Зокрема, формуванню особистісного, комунікативного компонентів, лінгвістичної, мовленнєвої, соціокультурної, прагматичної компетенцій сприяли перегляд фільму «Nicos Weg» та виконання на його основі тренувальних і закріплюючих вправ, створення міні-проекту «Відгук на фільм». У розгорнутому відгуку магістранти коротко описали сюжет, охарактеризували головних героїв, оцінили їх вчинки, навели приклади найцікавіших моментів, висловили особисті думки та загальні враження від побаченого тощо. Міні-проект представлено у формі твору та листа друзіві.

Формування професійного компоненту іншомовної компетентності та складових – фахової, проєктувальної, інформаційної компетенцій здійснювалося у процесі виконання групового проєкту «Професійний шлях інженерів-енергетиків в німецькомовних країнах». З метою пошуку та опрацювання актуальної інформації для глибокого розкриття теми проєктного завдання, магістранти були поділені на окремі групи – «Дослідники енергетичного ринку праці», «Експерти енергетичної галузі», «Представники енергетичних компаній», «Працівники об'єктів електроенергетики». Узагальнена інформацію знайшла своє відтворення та творче трансформування в груповому проєкті у формі мультимедійної презентації із супроводжувальним полілогом дискусійного характеру.

З метою забезпечення індивідуалізації, диференціації та автономності у здобутті іншомовних знань здобувачами вищої освіти, основна увага акцентувалася на використанні проєктної технології, яку науковець Р. Горбатюк, відносить до «найбільш перспективних й ефективних інноваційних технологій, що дозволяють розвивати широкий спектр компетенцій у суб'єктів навчання» [3, с. 35]. Доповнюючи думку дослідника,

слід зазначити, що у процесі створення індивідуального міні-проєкту «Відгук на фільм» та групового проєкту «Професійний шлях інженерів-енергетиків в німецькомовних країнах», у магістрантів сформувалася низка компетенцій, зокрема лінгвістична, мовленнєва, соціокультурна, прагматична, фахова, проєктувальна, інформаційна, як основних складових компонентів іншомовної компетентності.

На основі спостереження за виконанням практичних завдань, результатами оцінювання різновидів мовленнєвої діяльності здобувачів вищої освіти, встановили рівні сформованості структурних компонентів іншомовної компетентності. За ступенем процентного відношення їх структурували наступним способом: комунікативний компонент – 49 % (високий рівень), особистісний компонент – 27 % (середній рівень), професійний компонент – 24 % (низький рівень). Кількісні показники свідчать про достатній рівень сформованості структурних компонентів іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків. Однак, для досягнення позитивної динаміки, в якій вбачаємо високий рівень сформованості усіх компонентів, слід розширити мотиваційну сферу здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», автоматизувати практичні уміння та навички інтегрувати іншомовні та фахові знання у комунікативних ситуаціях інженерного характеру.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що іншомовна компетентність майбутніх фахівців енергетичної галузі є складним феноменом, інтегральною ознакою особистості, сформованість якої залежить від освітнього середовища, в якому здійснюється вивчення іноземної мови професійного спрямування, реалізації ефективних педагогічних умов, що забезпечують розвиток індивідуальних особливостей, мовних здібностей, навчальних мотивів магістрантів. Цілісне поєднання особистісного, комунікативного, професійного компонентів з лінгвістичною, мовленнєвою, прагматичною, соціокультурною,

фаховою, проєктувальною, інформаційною компетенціями, формують структуру іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти, показниками яких є іншомовні знання, мовленнєві уміння, практичні навички володіння метамовою спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка».

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в проєктуванні та впровадженні в іншомовну підготовку майбутніх інженерів-енергетиків інформаційно-комунікативного освітнього середовища, яке б сприяло постійному оновленню компонентів іншомовної компетентності, розширенню їх структурних складових новими мотивами, актуальними знаннями, удосконаленими уміннями та навичками.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Андриенко А. С. Развитие иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности студентов технического вуза: на основе кредитно-модульной технологии обучения : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Таганрогский технологический институт ФГОУ ВПО «Южный федеральный ун-т». Ростов на Дону, 2007. 285 с.

2. Герасимчук Т. В. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх інженерів автомобільно-дорожньої галузі з використанням інформаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсонський держ. ун-т. Херсон, 2016. 376 с.

3. Горбатюк Р. М. Теоретичні основи проєктної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2009. № 2 (49). С. 35–42.

4. Горбатюк Р. М., Білан Н. М. Формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. Вип. 52. С. 272–276.

5. Копылова Н. В. Психолого-акмеологические закономерности и механизмы становления иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов в неязыковых вузах : автореф. док. псих. наук : 19.00.13 / Российский ун-т дружбы народов. Москва, 2005. 54 с.

6. Петрова А. І. Формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності в процесі фахової підготовки :

автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінницький держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2009. 23 с.

7. Ставицька І. В. Особливості формування іншомовної компетентності магістрантів технічних спеціальностей. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми, 2016. № 9 (63). С. 161–172.

REFERENCES

1. Andrienko A. S. Razvitie inoyazychnoy professionalnoy kommunikativnoy kompetentnosti studentov tekhnicheskogo vuza: na osnove kreditno-modulnoy tekhnologii obucheniya : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.08. Taganrogskiy tekhnologicheskiiy institut FGOU VPO «Yuzhnyy federalnyy un-t». Rostov na Donu, 2007. 285 s.

2. Herasymchuk T. V. Formuvannya profesiinoi inshomovnoi kompetentnosti maibutnikh inzheneriv avtomobilno-dorozhnoi haluzi z vykorystanniam informatsiinykh tekhnolohii : dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Khersonskiy derzh. un-t. Kherson, 2016. 376 s.

3. Horbatiuk R. M. Teoretychni osnovy proektnoi pidhotovky maibutnikh inzheneriv-pedahohiv. *Molod i rynek*. Drohobych, 2009. № 2 (49). S. 35–42.

4. Horbatiuk R. M., Bilan N. M. Formuvannya inshomovnoi kompetentnosti maibutnikh inzheneriv-enerhetykiv. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy: zb. nauk. prats Vinnytskoho derzh. ped. un-tu im. M. Kotsiubynskoho*. Kyiv-Vinnytsia: TOV firma «Planer», 2018. Vyp. 52. S. 272–276.

5. Kopylova N. V. Psikhologo-akmeologicheskie zakonomernosti i mekhanizmy stanovleniya inoyazychnoy kommunikativnoy kompetentnosti budushchikh spetsialistov v neyazykovykh vuzakh : avtoref. dok. psikh. nauk : 19.00.13 / Rossiyskiy un-t druzhby narodov. Moskva, 2005. 54 s.

6. Petrova A. I. Formuvannya inshomovnoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv zovnishnoekonomichnoi diialnosti v protsesi fakhovoi pidhotovky : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Vinnytskiy derzh. ped. un-t im. Mykhaila Kotsiubynskoho. Vinnytsia, 2009. 23 s.

7. Stavytska I. V. Osoblyvosti formuvannya inshomovnoi kompetentnosti mahistrantiv tekhnichnykh spetsialnostei. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. Sumy, 2016. № 9 (63). S. 161–172.

ГОРБАТЮК РОМАН

доктор педагогических наук,
профессор,
профессор кафедры машиноведения и
транспорта,
Тернопольский национальный
педагогический университет
имени Владимира Гнатюка,
г. Тернополь, Украина

БИЛАН НАТАЛЬЯ

старший преподаватель кафедры
гуманитарных дисциплин,
Обособленное подразделение
Национального университета
биоресурсов и природопользования
Украины «Бережанский
агротехнический институт»,
г. Бережаны, Украина

ДЕФИНИТИВНО-СТРУКТУРНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ЭНЕРГЕТИКОВ

Аннотация. В статье рассмотрены содержание и структура иноязычной компетентности как неотъемлемого компонента профессионального мастерства современных специалистов энергетической отрасли.

Проведен анализ научных работ, согласно которому среди исследователей не существует однозначного толкования сущности понятия «иноязычная компетентность», что обусловлено особенностями будущей профессии соискателей высшего образования и возможностями использования иностранного языка в решении профессиональных задач. Представлена авторская дефиниция иноязычной компетентности будущих инженеров-энергетиков, охарактеризована ее структура.

Выделены личностный, коммуникативный и профессиональный компоненты иноязычной компетентности соискателей энергетической специальности. Определено, что личностно-профессиональные качества, индивидуальные особенности, коммуникативные способности, учебные и профессиональные мотивы соискателей высшего образования являются составными личностного компонента. Установлено, что основу для коммуникативного компонента закладывают лингвистическая, речевая, социокультурная, прагматическая компетенции. Обосновано, что профессиональный компонент формируют профессиональная, проектувальная

и информационная компетенции. Проанализирована каждая из выделенных компетенций.

На основе педагогического эксперимента, определены уровни сформированности структурных компонентов иноязычной компетентности соискателей специальности 141 «Электроэнергетика, электротехника и электромеханика»: коммуникативный компонент – высокий уровень, личностный компонент – средний уровень, профессиональный компонент – низкий уровень. Экспериментальная работа основывалась на проектной и интерактивных технологиях обучения. В качестве учебного материала использовались проектные задачи, интерактивный курс «Nicos Weg».

По результатам исследования установлено, что иноязычная компетентность будущих инженеров-энергетиков является интегральным признаком личности, а сформированность ее структурных компонентов зависит от мотивационной сферы, практических умений и навыков интегрировать иноязычные и профессиональные знания в коммуникативных ситуациях профессионального характера.

Дефинитивно-структурную характеристику иноязычной компетентности соискателей ОС «Магистр» специальности 141 «Электроэнергетика, электротехника и электромеханика» осуществлено с учетом особенностей профессиональной подготовки и специфики профессиональной деятельности будущих инженеров-энергетиков.

Ключевые слова: иноязычная компетентность, будущие инженеры-энергетики, иностранный язык, соискатель высшего образования, компетенция.

HORBATIUK ROMAN

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Mechanical
Engineering and Transportation
of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University,
Ternopil, Ukraine

BILAN NATALIJA

Senior Lecturer of the Humanitarian
Disciplines Department,
Separated Subdivision of National
University of Life and Environmental
Sciences of Ukraine «Berezhany
Agrotechnical Institute»,
Berezhany, Ukraine

DEFINITIVE-STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF FUTURE ENERGY ENGINEERS

Abstract. The paper considers content and structure of foreign language competence as an integral part of the professional skills of modern energy professionals.

An analysis of scientific works shows that among researchers there is no unambiguous interpretation of the concept of «foreign language competence», due to the peculiarities of the future profession of higher education and the possibility of using a foreign language in solving professional problems. The author's definition of foreign language competence of future energy engineers has been given and its structure has been characterized.

The personal, communicative and professional components of foreign language competence of energy specialty applicants have been singled out. It is determined that personal and professional qualities, individual characteristics, communication skills, educational and professional motives of higher education applicants are components of the personal component. It has been established that the basis for the communicative component is laid by linguistic, speech, socio-cultural, pragmatic competencies. It has been substantiated that the professional component is formed by professional, design and information competencies. Each of the selected competencies has been analysed.

Based on the pedagogical experiment, the levels of formation of structural components of foreign language competence of applicants for the specialty 141 «Power Engineering, Electrical Engineering and Electromechanics» have been determined as communicative component – high level, personal component – medium level, professional component – low level. The experimental work was based on project and interactive learning technologies. Project tasks and an interactive course «Nicos Weg» were used as educational material.

The study found that foreign language competence of future energy engineers is an integral feature of personality, and the formation of its structural components depends on the motivational sphere, practical skills and abilities to integrate foreign and professional knowledge in communicative situations of a professional nature.

Definitive and structural characteristics of foreign language competence of applicants for educational Master's degree specialty 141 «Electrical Power Engineering, Electrical Engineering and Electromechanics» are made taking into account the peculiarities of professional training and the specifics of professional activities of future energy engineers.

Key words: foreign language competence, future energy engineers, foreign language, higher education applicant, competence.